

CAPUT XIII.

De VIRTUTE VERTEENTE.

*Virtus Ver-
tens quid?*

Virtutem Dirigentem, sequitur, rationibus certis, *Virtus Vertens* seu *Vertiva*; per quam scilicet corpus circa proprium axem vel centrum vertitur. Cui enim usui esset Virtus Directiva in corpore aliquo Mundano, nisi propter ejus circulationem? Ut scilicet vertex debito ac justo ordine fiat, corpusque in recto suo statu conservetur. Si autem Vertex non esset, nec opus esset virtute Dirigente; Corpus enim quod per se immobile est, nullius eget directionis.

Virtutem vertentem esse in natura, videmus in Turbinibus quibus pueri ludunt, dum flagellis eos ita possunt versare, ut per tempus aliquod virtutem hanc conservent. Quanto autem solidius corpus, seu, quanto magis impulsivæ virtutis capax est, tantò majorem in eo habet effectum. Quia verò hæc virtus, non solum totam Tellurem circumvolvit, sed unà cum ea rapit simul omnia, tam quæ in Terra, quàm quæ in Aëre sunt: imò Aërem ipsum (quousque nimirum virtutis adhuc impulsivæ quodammodo capax est) & Lunam ipsam, ideoque separatim in qualibet re, non denuo ad oculum demonstrari potest: illam tamen esse, pluribus ex seqq. lib. 5. 6. & 7. constabit.

Hæc virtus dupliciter consideranda est, primò quatenus corpori animato à natura inest: Deinde quatenus aliud corpus in suo virtutis Orbe, per accidens circumducit.

*Per hanc
Virtutem,
circumfer-
tur quoque
Luna.*

Ut autem omnium Virtutum orbes, in majori distantia pederentim languescunt debilioresque fiunt, sic quoque in hoc orbe vertente corpora remotiora, tardius circumgyrantur, ita ut Luna per Telluris circulationem diurnam quæ fit viginti quatuor horis, circumferatur 29½ diebus.

*Virtus Ver-
tens in Tel-
lure fit ab
ejus insita
anima.*

Ad Virtutem in se Vertentem, excitandum, prædita sunt corpora animata (quæ scilicet vitalem flammam in penetralibus habent) unde homo

sine adminiculo & ullius pedis fixatione, liberè se in aëre potest circulari seu circumagere. Neque hæc Virtus indiget magnâ vi, sed Impulsiva virtus statim concurrat & adjuvat, ita ut circulatio per impulsum tantò facilius & celerius possit continuari; sicut etiam exempla Circulatorum nos docent, qui uno impetu quasi Turbo se possunt super calce, decies, &c. circulari.

Ad hanc autem virtutem exercendam & circulationem talem efficiendam, omnium aptissima sunt corpora rotunda vel globosa, prout sunt Sol atque Planetæ, quanquam inter Solis & Planetarum circulationes magna sit differentia, de quâ infrâ lib. 5. cap. 15.

*Ad virtu-
tem Verten-
tem aptissi-
ma sunt cor-
pora rotun-
da.*

Per hanc virtutem non solum fit circulatio ipsorum corporum circa proprium axem unà cum activitatis Sphærâ, sed efficitur etiam circumlatio sed circumductio aliorum in hujus virtutis orbe circumstantium corporum; quæ alias nullum haberent motum Lationis. Unde nisi per hanc virtutem Sol circumduceret Planetas, & Planetæ eorum Satellites vel Socias, nulla esset corporum Cælestium Latio seu circumvolutio, uti lib. 5. cap. 15. 16. de Motu videndum.

*Virtus Ver-
tens unà se-
cum rapit
totam acti-
vitatis
Sphæram,
cum omni-
bus in ea
subsistenti-
bus.*

*Sol causa est
Planeta-
rum cursus.*

Hæc Virtus, quia naturalis est & perpetua, ideoque non percipimus eam, ejusque summam celeritatem, quâ Terra se circum axem convertit, nosque unà quolibet minuto secundo, hoc est momento (per cap. 15. lib. 5.) 384 passus communes provehit. Nec mirum hoc est; quis enim est nostrum, qui sentiat in corpore suo virtutem Impulsivam; vel illam, quæ gravitat aut attrahit, quam Conservativam vocamus: aut quis est, qui in navis undique clausâ (etiamsi celeriter, placidè tamen vehatur) percipit ejus lationem? seu quis sensu apprehendit aëris nos circumstantis pressuram? quæ tamen reverâ demonstrari potest.

*Circulatio
Telluris non
potest senti-
ri.*